

Ольга МОЗАЛЕВСЬКА,

вчитель - логопед

КЗ «ДНЗ №23 ВМР»

Використання нетрадиційних технік корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами

Досвід роботи з використання нетрадиційних матеріалів в корекційно-розвитковій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти як ефективного засобу сенсорної стимуляції, розвитку дрібної моторики, координації рухів і мовленнєвої активності.

«Хто осягає нове, плакаючи старе, той може бути вчителем...»

Конфуцій

У сучасних умовах розвитку інклюзивної освіти особливої уваги потребує організація корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами у закладах дошкільної освіти. Саме на цьому етапі формується основа для подальшого особистісного, пізнавального та соціального розвитку дитини. Ефективна корекційна діяльність спрямована не лише на подолання порушень у розвитку, а й на створення сприятливого середовища для розкриття потенціалу кожної дитини. Така робота

потребує комплексного підходу, взаємодії фахівців та чіткої індивідуалізації освітнього процесу.

У нашому закладі функціонують інклюзивні групи та відповідно організовується робота з дітьми з особливими освітніми потребами. Ці діти, в свою чергу, потребують отримання спеціальної психолого-педагогічної допомоги і організації особливих умов при їх вихованні і навчанні. Корекційна педагогіка спирається на ряд принципів, відповідно до яких педагоги будують корекційно-розвиткові програми для навчання і виховання дітей даної категорії. Ми робимо наголос на необхідності забезпечення додаткової підтримки в навчанні дітей, які мають певні особливості в розвитку. Така стратегія покликана забезпечити соціалізацію дитини, тобто сприяти досягненню кінцевої мети навчання і виховання дитини з порушеннями розвитку підвищення рівня соціальної компетентності дитини та інтеграцію її в соціальне середовище.

Сьогодні багато педагогів стурбовані пошуком нових, нетрадиційних шляхів в освітній та корекційній системі. Як зробити кожне заняття з дитиною цікавим, захоплюючим, а головне ефективним? Як виховати і розвивати її основні здатності: бачити, чути, відчувати, розуміти, фантазувати, вигадувати? Як організувати навчання не традиційно, а значить оригінально і незвично, просто і ненав'язливо, легко і граючи? Це питання викликає інтерес практично у кожного педагога, який любить свою справу і прагне допомогти дитині подолати труднощі в навчанні та соціалізації. Розв'язанням цих питань є нетрадиційні методи і прийоми в корекційно-розвитковій роботі, які тісно переплітаються з традиційними і створюють єдину модель успішного освітнього процесу.

Сучасні наукові дослідження підтверджують, що рухи рук стимулюють розвиток мовленнєвих центрів і сприятливо впливають на кору головного мозку дитини. Джерелом розвитку психічних процесів, як у здорових дітей та дітей з порушеннями розвитку є практична діяльність. Тому ефективне засвоєння знань і корекційна діяльність базуються насамперед на практичному досвіді.

Пропонуємо приклади нетрадиційних методів і прийомів корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Гідрогелеві кульки «Орбіз»

Орбізи - це різнокольорові кульки різних розмірів, заповнені водою. Гідрогелеві кульки мають різні розміри і кольори, тому для кожного завдання можна вибрати необхідні, від прозорих до зелених, синіх і тих, що світяться у темряві. Основною умовою використання гідрогелевих кульок є вода та її кількість.

У нашій роботі ми використовуємо наступні варіанти ігор з кульками «Орбіз» для розвитку моторики у дітей.

Дидактична гра «Збери намисто»

Мета:

формувати у дітей навички сортування за кольором/формою; розвивати дрібну моторику; розвивати увагу, пам'ять та координацію рухів.

Матеріали:

гідрогелеві кульки Орбіз; міцна нитка або шнурок; пластикові трубочки (нарізані на дрібні частинки, щоб нанизувати разом із кульками); контейнери для сортування кульок за кольорами.

Хід гри:

кульки Орбіз розкладені у контейнери за кольорами; на кожному контейнері – наліпка з відповідним кольором або малюнком намисто. Запропонувати дитині зібрати намисто з кульок Орбіз, дотримуючись певного порядку.

Варіанти завдань:

- зібрати намисто лише одного кольору;
- зібрати за зразком (показати послідовність: червона-жовта-синя);
- зібрати за власним бажанням (розвиває креативність);
- зібрати намисто «на час» - хто швидше.

Варіанти ускладнень:

- використати пінцет або ложку замість рук для захоплення кульок;
- збирати намисто із закритими очима (на дотик);
- додати елемент рахунку, наприклад, «Нанизуй по дві кульки кожного кольору».
-

Дидактична гра «Сортування за розміром/кольором»

Мета:

розвиток мислення, класифікації, зорового сприйняття.

Матеріали:

кульки Орбіз різних розмірів/кольорів, контейнери різного розміру/кольору.

Хід гри:

запропонувати дитині посортувати кульки за розміром (якщо є різні) або за кольорами в окремі контейнери.

Дидактична гра «Пошук скарбів»

Мета:

розвиток тактильного сприйняття, уваги.

Матеріали:

контейнер з кульками Орбіз, різноманітні дрібні предмети різної тематики.

Хід гри:

у контейнер з Орбіз заховано дрібні іграшки або фігурки. Дитина повинна знайти їх лише на дотик.

Дидактична гра «Збери ягідки»

Мета:

закріплювати знання дітей про кольори та види ягід; формувати вміння сортувати та класифікувати; розвивати дрібну моторику рук.

Матеріали:

кульки Орбіз (червоного, синього, чорного, жовтого кольорів – імітація ягід); ємності або кошики для сортування; предметні картинки з ягодами.

Хід гри:

дорослий показує дітям кульки Орбіз та пояснює, що це – «чарівні» ягідки. Дітям пропонується зібрати ягідки в окремі кошики за кольором (наприклад, червоні – полуниця, чорні – ожина, сині – чорниця тощо). Після завершення збору – обговорення разом з дітьми: які ягідки зібрали, які кольори, яка найбільша/яка найменша, скільки всього тощо.

Можна ускладнити гру:

дати дітям картки із зображенням ягід і попросити зібрати відповідні кульки;

додати завдання на рахунок «Збери 5 червоних ягідок»;

використати пінцети або ложки для перенесення кульок – для розвитку дрібної моторики рук.

Гра на розвиток дихання «Прокоти кульку по доріжці».

Мета:

розвивати контроль над диханням (вдих – носом, видих – через рот), тренувати силу і тривалість видиху; розвивати дрібну моторику та координацію рухів у дітей.

Матеріали:

кульки Орбіз, пластикова або картонна «доріжка», трубочки пластикові, перешкоди (мости, тунелі).

Хід гри:

покласти одну гідрогелеву кульку на початок доріжки, і запропонувати дитині, яка стоїть перед доріжкою, за допомогою видиху (через трубочку або без неї) намагатися прокотити кульку до фінішу. Завдання – зробити це плавно, одним довгим видихом або кількома короткими, не торкаючись кульки руками. Можна влаштувати змагання: хто далі прокотить кульку за один подих, або хто швидше пройде всю доріжку.

Варіанти ускладнення:

- додати повороти, «місточки»;
- змінити силу видиху, щоб кулька не вилетіла з доріжки.

Дидактична гра «Квіти»

Мета гри:

закріплювати знання дітей про квіти (назви, кольори, частини квітки); формувати вміння розрізняти кольори, відтінки, форми; розвивати дрібну моторику рук, координацію рухів; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять; виховувати естетичний смак і бережливе ставлення до природи.

Матеріали:

ємності з кульками Орбіз різного кольору, шаблони квітів (на папері або в пластикових формах), предметні картинки із зображенням різних квітів.

Хід гри:

діти отримують шаблон квітки (наприклад, тюльпан, ромашка, мак). Педагог демонструє, як заповнювати пелюстки відповідними кольорами кульок, залежно від зразка або за фантазією. Діти викладають кульки на шаблон відповідно до завдання.

Варіанти ускладнень:

- гра з лічбою, наприклад «Поклади по 3 кульки на кожну пелюстку»;
- групування за кольором, наприклад: «Виклади квітку тільки з червоних кульок».

Наприкінці гри варто обговорити з дітьми, які квіти утворилися, які кольори використано. Запропонувати дітям описати свою квітку, придумати їй назву або розповідь про неї.

Сенсорна коробка з кульками «Орбіз» - це багатофункціональна коробка-помічниця для занять з дітьми з особливими освітніми потребами.

Це лише частина ігор на розвиток дрібної моторики і зв'язного мовлення. Кожен творчий педагог може доповнити список корекційних ігор, добираючи ігри відповідно до індивідуальних потреб та інтересів дитини.

Цікавими для використання у корекційно-розвитковій роботі з дітьми є синельні дрютики і конструктор «Банчемс».

Синельний дріт - це скручений гнучкий подвійний дріт, обмотаний синтетичним ворсом. З дротом легко і приємно працювати - він легко гнеться, тримає форму, відмінно кріпиться до більшості поверхонь, з синельного дроту можна робити різноманітних гусениць, жуків, павуків та інше. Пухнастий дріт є ефективним інструментом у розвитку дрібної моторики в дітей дошкільного віку.

Конструктор «Банчемс» – це пластикові кульки-реп'яшки з безліччю щетинок, які легко кріпляться один до одного. І синельний дріт, і конструктор «Банчемс» можна застосовувати як в процесі навчання, так і в процесі розвитку творчих здібностей. До того ж, створені вироби можна розбирати і наступного разу робити інші.

Синельний дріт та конструктор «Банчемс» розвивають тактильно-кінетичну чутливість і дрібну моторику, знімають м'язову напругу, стабілізують емоційний стан, поглинають негативну енергію, розвивають творчі здібності.

До вашої уваги деякі ігри з синельним дротом і конструктором «Банчемс».

Дидактичні логопедичні ігри з конструктором Банчемс

Гра «Чарівні кульки-звуки»

Мета:

автоматизація певного звуку (наприклад, звуку «ш») у словах, розвиток дрібної моторики, уваги.

Хід гри:

дитині пропонують знайти серед кульок Банчемс кульки певного кольору (наприклад, червоні – «чарівні шиплячі»). Із цих кульок дитина створює фігуру (наприклад, шапку, шишку, шашку), у назви якої «живе» звук «ш». При називанні кожного предмета акцентуємо увагу на вимові певного звуку («ш»).

- запропонувати дитині скласти розповідь про певну фігуру з 2-3 речень.

Гра «Хто це? Що це?»

Мета:

розвиток зв'язного мовлення, вправлення у складанні граматичних конструкцій.

Хід гри:

запропонувати дитині скласти будь-яку фігуру з конструктора (наприклад, тварину, певний предмет, фантастичного героя). Інші діти мають відгадати, що або хто це, ставлячи запитання.

Ускладнення:

- запропонувати дитині скласти коротеньку розповідь про створену ним фігуру.

Гра «Кольорова мова»

Мета:

автоматизація звуків, закріплення вивчених лексичних тем.

Хід гри:

на початку гри розповісти дітям, що кожен колір конструктора Банчемс позначає окрему категорію предметів: наприклад, синій – тварини, зелений – рослини, жовтий – їжа. Запропонувати дитині обрати кульки певного кольору, створити з них фігуру, назвати її. Дитині ставиться завдання:

Ускладнення:

- запропонувати дитині скласти речення з цими словами.

Гра «Склади слово – створи фігуру»

Мета:

розвиток фонематичного слуху та лексичного запасу у дітей.

Хід гри:

педагог називає звук (наприклад, звук «р»). Дитині пропонується дібрати слова на цей звук (наприклад, рак, риба, робот). Дитина вибирає одне слово і з конструктора Банчемс створює відповідну фігурку.

Ускладнення:

правильно вжити слово у реченні, розповісти іншим дітям, що відомо про той чи інший предмет.

Гра «Проклади доріжку»

Мета:

розвивати у дітей сенсорно-моторну координацію, просторове орієнтування; знайомити дитину з видами ліній, розвивати окомір, посидючість.

Хід гри:

запропонувати дитині за допомогою наміченої траєкторії (з використанням кульок Банчемс) провести кішечку до молочка або собачку в будку.

Дидактичні ігри з синельними дротиками

«Пальчики вітаються»

Мета:

познайомити дитину з назвою пальчиків. Розвивати мовлення дітей, дрібну моторику пальців рук, координацію рухів.

Хід гри:

шляхом намотування «райдужних черв'ячків» на пальчики потрібно провести вправи для корекції дрібної моторики без мовленнєвого супроводу або з віршованим супроводом.

«Кольоровий ланцюжок»

Мета:

закріплювати знання та назви кольорів, розвивати дрібну моторику рук.

Хід гри:

дитині пропонується створити ланцюжок із дротиків за зразком (наприклад, червоний-жовтий-синій).

Можна ускладнити гру:

- додати рахунок. Наприклад, 2 червоних дротика, 1 синій тощо.

«Фігури з дротиків»

Мета:

ознайомлення дітей з геометричними фігурами, вивчення їх назв. Розвиток дрібної моторики, мислення, уваги, пам'яті.

Хід гри:

запропонувати дитині викласти з дротиків певну геометричну фігуру (трикутник, квадрат, коло тощо). Можна ускладнити гру: запропонувати дитині порівняти 2 фігури.

«Абетка з дротиків»

Мета:

вивчення та закріплення назв літер української абетки. Розвиток мовлення дітей, пам'яті, мислення, уваги.

Хід гри:

запропонувати дітям сформувати літери з дротиків. Можна ускладнити гру: дібрати ім'я на ту чи іншу літеру, або назвати слово з певної лексичної теми.

«Квітковий сад»

Мета:

розвивати мовлення дітей; фантазію, мислення, уяву.

Хід гри:

дітям пропонується створити квіти з дротиків. Діти описують їх (назва, колір, форма, запах).

Ускладнення:

- діти вигадують історію або загадку про квітку.

«Кольоровий лабіринт»

Мета:

розвивати в дітей увагу та логічне мислення.

Хід гри:

дітям пропонують викласти «доріжку» з дротиків за певним кольоровим порядком.

Під час вивчення лексичних тем синельний дріт можна використовувати для конструювання з дитиною по силуету, за зразком чи уявою (транспорт, птахів, тварин і т. д.), пізніше варто запропонувати дитині назвати предмет, його призначення, можливо запропонувати звуконаслідування.

Під час навчання грамоти й письма, потрібно допомогти дитині запам'ятати графічний образ букви, запропонувати змайструвати букву з синельного дроту або конструктора. Такі вправи сприяють не тільки засвоєнню графічного образу досліджуваних букв, але й розвитку тактильного сприйняття.

Таким чином, використання гідрогелевих кульок «Орбіз», синельного дроту, конструктора «Банчемс» в логопедичній роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти доводить свою ефективність як засіб сенсорної стимуляції, розвитку дрібної моторики, координації рухів і мовленнєвої активності. А поєднання нетрадиційних матеріалів з ігровими прийомами дозволяє максимально адаптувати заняття до індивідуальних потреб дітей, сприяє підвищенню мотивації дітей до занять, урізноманітнює освітній процес, створює позитивне емоційне тло, що є важливою умовою успішної корекційної-розвиткової діяльності.

ДЖЕРЕЛА:

- Ерошкіна Ю.В. Орбіз Краш в роботі з дітьми з ООП. /Дошкільна освіта. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/orbiz-krash-v-roboti-z-ditmy-z-ooop-747810.html>

- Новікова І.В. Чарівні перетворення синельного дроту – всебічний розвиток дошкільника. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/carivni-peretvorennia-sinel'nogo-drotu-vsebicnij-rozvitok-doskilnika-201161.html>
- Овдієнко Н.В. Методичні рекомендації «Арт-техніка «Орбіз-краш». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/metodicni-rekomendacia-art-tehnika-orbiz-kras-254809.html>
- Розвиваючий конструктор –липучка Банчемс . [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sameto.com.ua/rozvivajuchij-konstruktor-lipuchka-bunchems-banchems/p-490196.html>